

De Wet & Geweld.

door

Cees Freke

De Wet & Geweld

door

Cees Freke

Bij de voorplaat: 'Vrouwe Justitia' van Raffaël.

Copyright © 2004 Cees Freke, Leiden, Nederland.

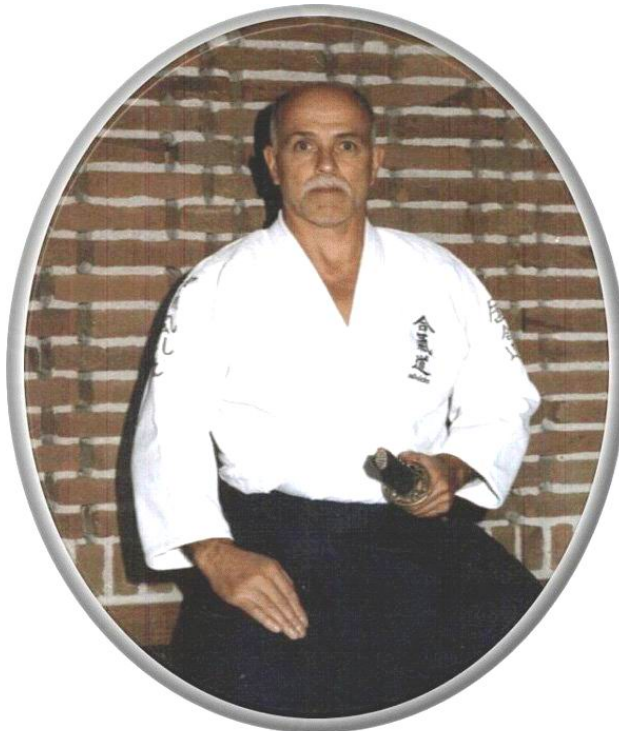
Alle rechten voorbehouden.

Uit deze uitgave mag niets worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de schrijver en/of uitgever.

Curriculum sensei Cees Freke.

Geboren 09 juli 1941 te Katwijk a/d Rijn in Nederland. Cees Freke is rijksgediplomeerd docent martial arts A (F.O.G.), 4^e dan aikido, 3^e dan aikijujutsu, 3^e dan police selfdefence, 2^e dan aikibudo en instructeur kyusho jutsu. Cees Freke studeerde aikibudo en aikijutsu bij shihan Cees de Jongh en aikijujutsu bij shihan Jan Janssens in België. Ook volgde hij stages aikibudo bij Alain Floquet en M. Harmant in Frankrijk; en stages aikido bij meerdere bekende Japanse aikido sensei.

Daarnaast beoefende Cees Freke het koryu wapenvechtsysteem Tenshin Shoden Katori Shinto Ryu. Zijn leraren daarbij waren Erik Louw, 5^e dan Aikikai aikido en 7^e dan en menkyo okuden Katori Shinto Ryu, in Amsterdam en Jan Janssens, 1^e dan Katori Shinto Ryu, in België. Tevens volgde hij stages bij sensei Goro Hatakeyama, menkyo kaiden Katori Shinto Ryu en hoofdleraar in de dojo van wijlen Yoshio Sugino in Japan.

Cees Freke (geb. 1941)

Ook volgde Cees Freke stages kyusho jutsu (drukpunten jutsu) bij de bekende Engelse 7^e dan karate P.M.V. (Vince) Morris en de Australier Patrick McCarthy 7^e dan karate. Verder heeft Cees Freke lessen jujutsu en judo gevolgd bij de bekende budoka Louis Marchant in Boskoop, o.a. 5^e dan judo en 5^e dan jujutsu.

Tenslotte volgde Cees Freke cursussen shiatsu therapie en beoefent hij 'reiki' volgens de 'Usui' methode 1^e niveau.

Index.	Pagina.
Inhoud.	04.
Inleiding.	05.
Geweldsmonopolie.	06.
De wet & geweld.	06.
Het toepassen van geweld door burgers.	06.
Wat gebeurt er bij interventie.	07.
Casus.	07.
Het politie onderzoek.	08.
Beoordeling Openbaar Ministerie.	09.
De krijgskunstenaar & geweld.	10.
Wetsteksten	11.
Begrippen en definities.	29.
Waardering.	34.

De aangehaalde wetsartikelen zijn integraal opgenomen in het onderdeel 'wetsteksten', vanaf pagina 11. Voor de compleetheit van het geheel zijn meer wetsartikelen opgenomen dan in dit stuk zijn behandeld.

De cijfers in superscript verwijzen naar het onderdeel 'begrippen en definities', vanaf pagina 29, waar de betekenis van de in de tekst gebezigde definities en begrippen wordt gegeven.

Inleiding.

Nagenoeg wereldwijd wordt de integriteit van het (menselijk) lichaam erkend door staten en organisaties als bijvoorbeeld de Verenigde Naties en Amnesty International. Dat er toch nog steeds agressie en geweld voorkomt is een tragisch gegeven. Kennelijk is geweld niet uit te bannen uit onze maatschappij. De praktijk is weerbarstiger dan het ideaal.

Gelukkig is het wel zo dat de rechten van mensen op integriteit en onschendbaarheid van het lichaam, is vastgelegd in vele internationale- en nationale wetten.

Internationaal zijn er de 'Universele Verklaring van de Rechten van de Mens' en 'Het Verdrag van Rome'.

Nationaal zijn er de 'Grondwet' en de 'Wetboeken van Strafrecht en Strafvordering'. In de Grondwet zijn de basisbeginselen vastgelegd, die nader zijn uitgewerkt in de Wetboeken van Strafrecht en Strafvordering.

Hoe onmisbaar wetten ook zijn in onze maatschappij, er is meer voor nodig om agressie en geweld uit te bannen uit onze samenleving. Er dient een omslag in onze maatschappij doorgevoerd te worden. Meer en betere voorlichting en begeleiding van lieden met een agressieve en criminele inslag zou al een stap in de goede richting betekenen. Het is toch eigenlijk heel vreemd dat er burgers zijn tegenwoordig, die kapitalen moeten uitgeven om zichzelf en hun eigendommen te beschermen. En, er is dan wel het instituut van 'Slachtofferhulp', althans in Nederland, maar het is nog maar de vraag of dit instituut wel in voldoende mate voorziet in het bieden van efficiënte hulp aan een slachtoffer van geweld of agressie. Ook een adequaat en direct optreden van Justitie, is een voorwaarde om het verstoorde rechtsgevoel van een slachtoffer weer (enigszins) te herstellen.

Maar ook de individuele burger kan en behoort iets doen aan z'n eigen veiligheid. Door veel politiekorpsen wordt voorlichting en advies gegeven hoe de eigen woning beveiligd kan worden. En er zijn vele 'Martial Arts' instituten die cursussen verzorgen op het gebied van weerbaarheid en zelfverdediging. Feitelijk zou training in weerbaarheid en zelfverdediging tot de standaardopleiding dienen te behoren van ieder burger in Nederland en dat al vanaf de schoolbanken.

Want feitelijk is training in weerbaarheid en zelfverdediging, tevens training in correct gedrag.

Immers martial arts training, betekent ook training in zelfbeheersing en inzicht hoe men om dient te gaan met elkaar. Men leert respect opbrengen voor elkaar. In de martial arts training is men verantwoordelijk voor elkaar. Etiquette is een wezenlijk onderdeel van de martial arts.

Agressie⁽⁰¹⁾ en geweldsincidenten van de laatste tijd hebben veel gespreksstof opgeleverd over eigenrichting en het 'burgerarrest'. Door het overlijden van verschillende slachtoffers van geweld⁽⁰⁷⁾ ontstond een maatschappelijke discussie over de rol van omstanders of passanten bij een vechtpartij. Ook de politiek ging zich ermee bemoeien. Behoort men- of kan men als burger ingrijpen bij zo'n vechtpartij? Mag dat, en loopt men dan niet het risico dat men zelf voor de rechter moet verschijnen?

Geweldsmonopolie.

In Nederland is het geweldsmonopolie opgedragen aan de overheid. Dat wil zeggen dat alleen een functionaris bij Politie, Koninklijke Marechaussee, Douane of de Krijgsmacht, een vuurwapen, gummi- of wapenstok, of pepperspray mag gebruiken. Dit houdt dus in dat gewone burgers zich dienen te onthouden van het gebruiken van geweld. Er zijn echter uitzonderingen op deze regel.

De wet & geweld.

In wetten is vastgelegd wat mag en niet mag. Het handelen van een persoon moet dus *wetmatig* en *rechtmatig* zijn. Wetmatig wil zeggen: dat alles wat men doet, gebaseerd moet zijn op een wettelijke regel. Men moet dus een wettelijke basis voor een optreden kunnen aanwijzen. Rechtmatig wil zeggen: overeenkomstig de wet.

Bijvoorbeeld in art. 41 van het Wetboek van Strafrecht⁽¹⁸⁾ (hierna: W.v.Sr.) is vastgelegd dat iemand niet strafbaar is als hij een strafbaar feit begaat om zichzelf, iemand anders of goed(eren) te beschermen tegen ogenblikkelijk en wederrechtelijk gevaar. Als het toegepaste geweld in redelijke verhouding staat tot het gevaar, is er sprake van noodweer⁽⁰⁸⁾. Verder biedt de wet onder strikte regels ook bescherming als een buitensporig middel is gebruikt om zich te verdedigen. Er is sprake van noodweerexces⁽⁰⁹⁾ als iemand door de aanval in zó'n heftige gemoedsbeweging komt, dat hij de grenzen van de noodzakelijke verdediging overschrijdt. Als het beroep op noodweer of noodweerexces door de rechter wordt geaccepteerd zal de verdachte⁽¹⁷⁾ in beginsel niet verder worden vervolgd. Het begane feit is wel strafbaar, maar de verdachte niet.

Het toepassen van geweld door burgers.

Er zijn situaties dat ook burgers geweld mogen toepassen. Bijvoorbeeld als je zelf wordt aangevallen, of als je iemand op heterdaad betrapt op een misdrijf of overtreding (art. 53 Wetboek van Strafvordering⁽¹⁹⁾, hierna: W.v.Sv.). Dan is het elke burger toegestaan de dader te arresteren (het zogenaamde burgerarrest). Die burger voldoet daarmee aan een 'wettelijk voorschrift'⁽²⁰⁾ (art 42 W.v.Sr.). Het geweld moet gepast zijn en stoppen zodra een dader zich overgeeft of geen tegenstand meer biedt.

Ben je getuige⁽⁰⁶⁾ van een vechtpartij, dan kun je een aantal dingen doen:

- Je kunt bijvoorbeeld het alarmnummer bellen.
- De dader proberen af te leiden.
- Kenmerken van de dader onthouden.
- Getuigen bij de politie.
- Je kunt de omstanders mobiliseren (een paar mensen maken meer indruk dan de eenling).

Maar je kunt meer doen. Iedereen, dus jij ook, mag de geweldplegers aanhouden en daartoe gepast geweld gebruiken. Daarbij dient echter wel het evenredigheidsbeginsel⁽⁰⁴⁾ in acht te worden genomen. Altijd geldt overigens: de eigen veiligheid moet voorop staan. En de aangehoudene moet '*onmiddellijk*' wordt overgedragen aan de politie, eventueel met wapens en andere voorwerpen die de aangehoudene bij zich heeft (art. 53, lid 1 en 4, W.v.Sv.).

Wat gebeurt er bij interventie.

In nagenoeg de meeste gevallen van interventie bij een vechtpartij, zal de politie de identiteit vaststellen en het adres en telefoonnummer noteren, alsmede een verklaring opnemen. Als het duidelijk is dat het toegepaste geweld proportioneel⁽¹³⁾ was, zal er verder niets gebeuren. Een voorbeeld is als een vechtlustig individu door een omstander in bedwang wordt gehouden.

Casus.

Jan Vechtersz loopt in het winkelcentrum bij hem in de wijk. Bij de pinautomaat bij de bank staat een oud vrouwtje wat geld te pinnen en achter haar staat een wat onduidelijke figuur. Op het moment dat het oude vrouwtje het geld in haar beurs wil doen graait de onduidelijke figuur het geld uit haar handen en rent weg. Ongelukkig voor hem rent hij in precies in de richting van Jan Vechtersz, die alles heeft gezien. De vrouw van Jan is vorige week ook al beroofd bij dezelfde pinautomaat en Jan meent in de onduidelijke figuur de berover van zijn vrouw te herkennen. Ze kon een vrij nauwkeurige beschrijving van hem geven. Jan aarzelt dan ook geen moment en verspert de rover de weg. Hij schreeuwt hem toe te stoppen en grijpt hem vast. Jan schreeuwt nogmaals de rover toe zich rustig te houden en dat hij hem naar het politiebureau zal brengen. In plaats van gehoor te geven aan Jan's woorden, begint de rover te rukken en duwen en slaat naar Jan. Jan verweert zich en haalt eveneens uit naar de rover. Die houdt echter niet op en blijft Jan aanvallen. Er zijn wat mensen om de twee vechtenden heen komen staan en die moedigen Jan aan om de rover eens flink te grazen te nemen. Jan haalt nogmaals uit naar de rover die plotsklaps inéénzijgt en stil op de grond blijft liggen. Geschrokken buigt Jan zich over de rover, maar die beweegt niet meer.

Een omstander heeft inmiddels via zijn mobiele telefoon alarm geslagen en er komt al een politiewagen aan bij het winkelcentrum. Er komen twee agenten uit die op het oloopje toekomen en aan een omstander vragen wat er is gebeurd. Die wijst op Jan Vechtersz en zegt dat ze bij hem moeten zijn, hetgeen ze ook doen. Een van de agenten heeft inmiddels de ambulancedienst gewaarschuwd, die al op weg is. De andere agent vraagt aan Jan Vechtersz wat er is gebeurd. Jan maakt een wat verwarde indruk en antwoordt de agent dat hij een rover wilde aanhouden, maar dat die niet wilde meewerken en dat hij inplaats daarvan begon te vechten. Jan zegt ook dat hij wel terug moest vechten, want dat de rover hem flink raakte en dat hij dreigde te ontsnappen aan Jan. Dat Jan de waarheid spreekt blijkt ook wel uit het feit dat er bloed stroomt uit Jan zijn neus en er loopt ook wat bloed uit Jan zijn linkeroog, die trouwens behoorlijk is opgezwollen. Jan zegt dat hij nogmaals sloeg naar de roven en dat die toen op de grond viel, maar dat dit niet zijn bedoeling was.

Inmiddels is de ambulance gearriveerd en het ambulancepersoneel neemt de zorg voor de rover op zich die nog steeds buiten bewustzijn is. Ook de wonden van Jan Vechtersz verzorgen ze, maar die zijn niet zo ernstig dat Jan ook naar het ziekenhuis moet. De bemanning van de ambulance besluit na onderzoek dat ze de rover over zullen brengen naar het ziekenhuis voor nader onderzoek en eventueel behandeling, want het ziet er niet goed uit. En zo gebeurt het.

De agenten overleggen even met elkaar en besluiten Jan Vechtersz aan te houden ter zake van verdenking van mishandeling, met zwaar lichamelijk letsel ten gevolge. (Kan ook zo zijn dat, indien de feiten en omstandigheden daar geen aanleiding toe geven, er niet direct tot aanhouding wordt overgegaan.). Als gevolg van een en ander brengen de agenten Jan Vechtersz over naar het politiebureau.

Later op het bureau informeren de agenten bij het ziekenhuis naar de toestand van de rover en horen dat het niet zo best is met hem. Het blijkt dat hij een schedelbasisfractuur heeft, vermoedelijk van de klap tegen de straattegels toen hij neerviel. De man verkeert in coma en het ziet er ernstig uit. De rover zal in het ziekenhuis moeten blijven, aan allerlei bewakingsapparatuur.

Op het politiebureau toetst de dienstdoende inspecteur, tevens Hulpofficier van Justitie⁽¹⁰⁾ de van de aanhouding van de verdachte Jan Vechtersz op juistheid en rechtsgronden.

In het hierna volgende wordt de justitiële gang van zaken behandeld, in het onderzoek in de zaak Jan Vechtersz.

Het politie onderzoek⁽¹²⁾.

Als er een gewonde valt, of als aanwezigen zeggen dat degene die ingreep dat op een overtrokken manier deed en dat de aangehoudene zich niet verweerde, dan zal de politie de juistheid van het voorval willen vaststellen. In dat geval kan degene die ingreep worden aangemerkt als verdachte van een strafbaar feit en worden aangehouden voor nader onderzoek (art. 53 W.v.Sv.).

De politiefunctionaris die ter plaatse komt zal dit moeten beoordelen. Als die tot de conclusie komt dat één en ander niet naar behoren is verlopen, zal tot aanhouding worden overgegaan. Van belang daarbij is de definitie van wie verdachte is (art. 27 W.v.Sv.).

Jan Vechtersz is aangehouden door de politieagenten op verdenking van mishandeling, met zwaar lichamelijk letsel ten gevolgen. Dit is strafbaar bij art. 300, lid 2 van het W.v.Sr. Mocht later blijken dat de rover overlijdt als gevolg van het voorval dan is lid 3 van hetzelfde artikel aan de orde.

De aangehouden persoon wordt zo spoedig mogelijk door de politiefunctionaris voorgeleid bij een Hulpofficier van Justitie (art. 53, lid 3 W.v.Sv.). Dit is nagenoeg altijd ook een politiefunctionaris, bijvoorbeeld de dienstdoende inspecteur, of een recherchechef. Die beoordeelt en toetst of de aanhouding rechtmatig is geweest. Dat is een nauwkeurige procedure. Komt de Hulpofficier tot de conclusie dat één en ander rechtmatig is verlopen, dan gaat het onderzoek verder, met als doel te komen tot een juistheid van de feiten. Daartoe doet de politie onderzoek naar *alle* feiten en omstandigheden waaronder het strafbare feit is begaan. Dus niet alleen de mate van het toegepaste geweld. Of in politietermen: 'het vaststellen van de waarheid'.

De verdachte kan daartoe voor 6 uur worden opgehouden voor verhoor (art. 61 W.v.Sv.). Voor de termijn van zes uur wordt de tijd tussen middernacht en negen uur 's morgens niet meegerekend. Indien vervolgens daartoe reden is en als het strafbare feit beantwoordt aan de gevallen waarop 'Voorlopige Hechtenis' mogelijk is (art. 67 en 67a W.v.Sv.), kan in het belang van het onderzoek de verdachte in verzekering worden gesteld voor de duur van drie dagen, eventueel te verlengen met nog eens drie dagen (art. 57 en 58 W.v.Sv.). De verdachte heeft het recht zich bij de verhoren te laten bijstaan door een raadsman (advocaat) (art. 28 W.v.Sv. en art 57 W.v.Sv.).

Ten aanzien van een verhoor geldt dat, voordat het verhoor begint, aan de verdachte wordt medegedeeld dat hij/zij niet verplicht is tot antwoorden. Dit wordt in politietermen '*de cautie*'⁽⁰²⁾ genoemd (art. 29 W.v.Sv.).

Jan Vechtersz wordt verdacht van het toebrengen van zwaar lichamelijk letsel, waarop volgens art. 300 W.v.Sr. maximaal 4 jaar gevangenisstraf staat of een geldboete van € 11.250,00. Dit is niet gering. Jan Vechtersz kan tot de conclusie komen, eventueel na overleg met zijn raadsman, dat het voor hem beter is gebruik te maken van zijn zwijgrecht⁽²¹⁾. Immers van een verdachte kan in redelijkheid niet worden verwacht dat die aan z'n eigen veroordeling meewerkt.

Indien Jan Vechtersz evenwel van mening is dat hij in een overmachtsituatie⁽¹¹⁾ verkeerde en geen keus had dan zich rechtmatig te verdedigen tegen de berover, kan hij een beroep doen op art. 40 W.v.Sr. en art. 41, lid 1 en/of 2 W.v.Sr.: noodweer danwel noodweerecces. Het politieonderzoek zal er zich dan mede op richten duidelijk te maken dat hij geen buitensporig geweld heeft toegepast, dat hij de grenzen van het toelaatbare niet heeft overschreden. De ernst en aard van de van de verwondingen van de berover kunnen ook een gevolg zijn van een eventueel matige fysieke gesteldheid van de berover. Of misschien struikelde de berover wel toen hij viel na de klap van Jan Vechtersz en kwam hij daardoor zo ongelukkig ten val, dat daaraan zijn schedelbasisfractuur en coma zijn te wijten.

Jan Vechtersz zal zich dit allemaal zeer goed moeten realiseren, alvorens hij besluit al dan niet aan het onderzoek mee te werken. Een goed overleg met z'n raadsman is dan ook noodzakelijk.

Het kan zijn dat het onderzoek binnen de termijn van drie dagen is afgerond. In overleg met de OvJ wordt dan beoordeeld of de ernst van de situatie het toelaat dat de verdachte wordt heengezonden, of dat hij verder in verzekering dient te blijven. De politie maakt van het onderzoek proces-verbaal op dat aan de OvJ van Justitie wordt gezonden. Hiermee is het aandeel van de politie in de zaak over.

Beoordeling Openbaar Ministerie.

De OvJ beoordeelt alle aspecten van het onderzoek. In het bijzonder of het geweld gepast is geweest in de situatie. Hij doet dit aan de hand van de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. De OvJ beoordeelt of het geweld proportioneel was. Dat houdt in dat de het soort geweld dat is toegepast, in verhouding moet staan tot het gepleegde strafbare feit (zo is het buiten alle proporties als men iemand doodschiet die kersen uit een boomgaard steelt). Bij subsidiariteit⁽¹⁶⁾ kijkt de OvJ of er ook andere mogelijkheden waren om bijvoorbeeld een aanvallener af te weren, of een verdachte aan te houden. Men dient geen riskanter middel te gebruiken dan strikt genomen nodig is. Ook de wijze waarop het geweld is toegepast wordt gewogen. Men mag niet meer geweld gebruiken dan strikt noodzakelijk is. Men mag dus geen geweld meer gebruiken als de aanvallener zich heeft overgegeven of overmeesterd is. Veelal zal een verdachte een beroep kunnen doen op overmacht, noodweer of noodweerecces.

Als de OvJ tot het oordeel komt dat sprake is geweest van gepast geweld, zal de zaak worden geseponneerd⁽¹⁵⁾, d.w.z.: buiten vervolging stellen. Is het oordeel echter dat teveel of te lang geweld is toegepast, zal de zaak voor de rechter worden gebracht. In dat geval ontvangt de verdachte op een later tijdstip een dagvaarding om voor de rechter te verschijnen teneinde te worden gevonnist. Als de feiten en omstandigheden dat toelaten kan er tegenwoordig ook

direct een dagvaarding worden uitgereikt; OvJ dagvaarding, of Politieparketsecretaris (PPS) dagvaarding; deze wordt door een politieagent aan de verdachte in persoon uitgereikt.

Is de ernst van de zaak echter van dien aard dat de OvJ besluit de verdachte niet in vrijheid te stellen, dan moet de verdachte uiterlijk binnen drie dagen en 15 uur voor de Rechter-Commissaris⁽¹⁴⁾ worden geleid voor verhoor (art. 59a W.v.Sv.). De RC oordeelt over de in verzekeringstelling. Acht hij die onrechtmatig dan wordt de verdachte direct in vrijheid gesteld. In het andere geval blijft de verdachte in de verzekering. Kan ook zijn dat de RC het niet noodzakelijk acht dat verdachte in verzekering blijft. Hij kan dan ook schorsen en daaraan eventueel een aantal voorwaarden koppelen, bijvoorbeeld dat verdachte moet komen om gehoord te worden. Voldoet verdachte niet aan die voorwaarden dan kan verdachte (wederom) aangehouden worden.

Het kan zijn dat het onderzoek langer duurt dan verwacht, en dat het nodig is dat de verdachte ter beschikking blijft van Justitie. De OvJ kan dan om een bevel tot bewaring verzoeken aan de RC. Zo'n bevel tot bewaring geldt voor een termijn van tien dagen, die niet kan worden verlengd (art. 63 en 64 W.v.Sv.). Ook in dit geval wordt de verdachte door de RC gehoord.

Tevens kan indien de ernst van de zaak dit rechtvaardigt een 'gerechtelijk vooronderzoek'⁽⁰⁵⁾ worden gevorderd door de OvJ. De RC beslist op deze vordering (art. 62a W.v.Sv.). Een GVO komt bijna alleen nog om de hoek kijken bij het doorzoeken van een woning. Ook kunnen op last van de OvJ bepaalde dwangmaatregelen⁽⁰³⁾ worden genomen, zoals het nemen van vingerafdrukken, het maken van foto's en andere dwangmaatregelen (art. 61a en 62 W.v.Sv.).

Bij langdurige of complexe onderzoeken kan het nodig zijn dat de verdachte niet in vrijheid wordt gesteld. In dat geval kan de OvJ bij de rechtbank een bevel tot gevangenhouding vorderen. Als de rechtbank de vordering honoreert blijft de verdachte 30 dagen in gevangenhouding. Deze termijn kan tweemaal worden verlengd (art. 65 en 66 W.v.Sv.).

Als deze procedure wordt gevolgd zal de verdachte meestal tot de terechtzitting in gevangenhouding blijven.

De krijgskunstenaar & geweld.

Het oordeel van de OvJ en eventueel in een later stadium de rechter, zal tevens worden beïnvloed door de persoon die het geweld toepaste. Zal blijken dat die persoon een beoefenaar is van krijgskunsten; en daardoor over meer kwaliteiten beschikt om iemand (adequaat) uit te schakelen of onder controle te brengen, zal dat meewegen in het oordeel.

Met andere woorden: een krijgskunstenaar zal aan zwaardere criteria worden onderworpen dan elke andere willekeurige burger die niet over die vaardigheden beschikt.

Een krijgskunstenaar zal dan ook terdege op zijn hoede moeten zijn als hij in een conflictsituatie verzeilt raakt. Nooit als eerste met geweld beginnen. Nooit provoceren. Blijf rustig en kalm. Denk na. Overweeg of het niet verstandiger is zich aan het conflict te onttrekken en een straatje om te gaan. Een vermeden gevecht is een gewonnen gevecht. In elk geval en altijd: **controle over het eigen handelen en zelfbeheersing!**

Wetsteksten.

De rechten van de mens m.b.t. het geweld staan in:

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Artikel 3.

Een ieder heeft het recht op leven, vrijheid en onschendbaarheid van zijn persoon.

Het Verdrag van Rome.

Titel 1: rechten en vrijheden.

Artikel 2 (recht op leven).

1. Het recht van een ieder op leven wordt beschermd door de wet. Niemand mag opzettelijk van het leven worden beroofd, behoudens door de tenuitvoerlegging van een gerechtelijk vonnis wegens een misdrijf waarvoor de wet in de doodstraf voorziet.
2. De beroving van het leven wordt niet geacht in strijd met dit artikel te zijn geschied ingeval zij het gevolg is van het gebruik van geweld, dat absoluut noodzakelijk is:
 - a. ter verdediging van wie dan ook tegen onrechtmatig geweld;
 - b. teneinde een rechtmatige arrestatie te bewerkstelligen of het ontsnappen van iemand die op rechtmatige wijze is gedetineerd, te voorkomen;
 - c. teneinde in overeenstemming met de wet een oproer of opstand te onderdrukken.

Artikel 3 (verbod van foltering).

Niemand mag worden onderworpen aan folteringen of aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen.

Artikel 5 (recht op vrijheid en veiligheid).

1. Een ieder heeft recht op vrijheid en veiligheid van zijn persoon. Niemand mag zijn vrijheid worden ontnomen, behalve in de navolgende gevallen en overeenkomstig een wettelijk voorgeschreven procedure:
 - a. indien hij op rechtmatige wijze is gedetineerd na veroordeling door een daartoe bevoegde rechter;
 - b. indien hij op rechtmatige wijze is gearresteerd of gedetineerd, wegens het niet naleven van een overeenkomstig de wet door een gerecht gegeven bevel of teneinde de nakoming van een door de wet voorgeschreven verplichting te verzekeren;
 - c. indien hij op rechtmatige wijze is gearresteerd of gedetineerd teneinde voor de bevoegde rechterlijke instantie te worden geleid, wanneer er een redelijke verdenking bestaat, dat hij een strafbaar feit heeft begaan of indien het redelijkerwijs noodzakelijk is hem te beletten een strafbaar feit te begaan of te ontvluchten nadat hij dit heeft begaan;
 - d. in het geval van rechtmatige detentie van een minderjarige met het doel toe te zien op zijn opvoeding of in het geval van zijn rechtmatige detentie, teneinde hem voor de bevoegde instantie te geleiden;
 - e. in het geval van rechtmatige detentie van personen ter voorkoming van de verspreiding van besmettelijke ziekten, van geesteszieken, van verslaafden aan alcohol of verdovende middelen of van landlopers;

- f. in het geval van rechtmatige arrestatie of detentie van een persoon teneinde hem te beletten op onrechtmatige wijze het land binnen te komen, of van een persoon waartegen een uitwijzings- of uitleveringsprocedure hangende is.
2. Een ieder die gearresteerd is moet onverwijld en in een taal die hij verstaat op de hoogte worden gebracht van de redenen van zijn arrestatie en van alle beschuldigingen die tegen hem zijn ingebracht.
 3. Een ieder die is gearresteerd of gedetineerd, overeenkomstig lid 1 (c) van dit artikel, moet onverwijld voor een rechter worden geleid of voor een andere magistraat die door de wet bevoegd verklaard is rechterlijke macht uit te oefenen en heeft het recht binnen een redelijke termijn berecht te worden of hangende het proces in vrijheid te worden gesteld. De invrijheidstelling kan afhankelijk worden gesteld van een waarborg voor de verschijning van de betrokkene ter terechtzitting.
 4. Een ieder, wie door arrestatie of detentie zijn vrijheid is ontnomen, heeft het recht voorziening te vragen bij het gerecht opdat deze spoedig beslist over de rechtmatigheid van zijn detentie en zijn invrijheidstelling beveelt, indien de detentie onrechtmatig is.
 5. Een ieder die het slachtoffer is geweest van een arrestatie of een detentie in strijd met de bepalingen van dit artikel, heeft recht op schadeloosstelling.

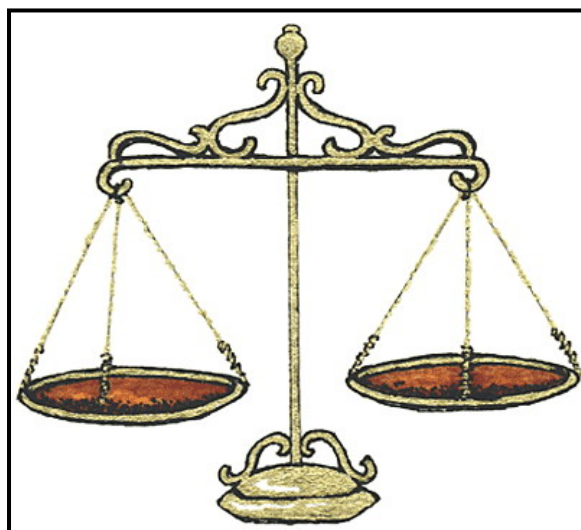
Grondwet.

Artikel 10 (eerbiediging persoonlijke levenssfeer).

1. Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.
2. De wet stelt regels ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens.
3. De wet stelt regels inzake de aanspraken van personen op kennisneming van over hen vastgelegde gegevens en van het gebruik dat daarvan wordt gemaakt, alsmede op verbetering van zodanig gegevens.

Artikel 11 (onaantastbaarheid menselijk lichaam).

Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam.

Wetboek van Strafvordering.

Titel II: De verdachte.

Artikel 27.

1. Als verdachte wordt vóórdat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit.
2. Daarna wordt als verdachte aangemerkt degene tegen wien de vervolging is gericht.
3. De aan de verdachte toekomende rechten komen tevens toe aan de veroordeelde tegen wie een strafrechtelijk financieel onderzoek is ingesteld of te wiens aanzien op een vordering van het openbaar ministerie als bedoeld in artikel 36e van het Wetboek van Strafrecht niet onherroepelijk is beslist.

Artikel 28.

1. De verdachte is bevoegd zich, overeenkomstig de bepalingen van den Derden Titel van dit Boek, door een of meer gekozen of toegevoegde raadslieden te doen bijstaan.
2. Hem wordt daartoe, telkens wanneer hij dit verzoekt, zooveel mogelijk de gelegenheid verschafft om zich met zijn raadsman of met zijne raadslieden in verbinding te stellen.

Artikel 29.

1. In alle gevallen waarin iemand als verdachte wordt gehoord, onthoudt de verhorende rechter of ambtenaar zich van alles wat de strekking heeft ene verklaring te verkrijgen, waarvan niet gezegd kan worden dat zij in vrijheid is afgelegd. De verdachte is niet tot antwoorden verplicht.
2. Voor het verhoor wordt de verdachte medegedeeld dat hij niet verplicht is tot antwoorden.
3. De verklaringen van den verdachte, bepaaldelijk die welke ene bekentenis van schuld inhouden, worden in het proces-verbaal van het verhoor zoveel mogelijk in zijne eigen woorden opgenomen. De mededeling bedoeld in het tweede lid wordt in het proces-verbaal opgenomen.

Artikel 30.

1. Tijdens het gerechtelijk vooronderzoek staat de rechter-commissaris, en overigens tijdens het voorbereidende onderzoek het openbaar ministerie, aan den verdachte op diens verzoek toe van de processtukken kennis te nemen.
2. Niettemin kan de rechter-commissaris of het openbaar ministerie, indien het belang van het onderzoek dit vordert, den verdachte de kennisneming van bepaalde processtukken onthouden. In dit geval wordt den verdachte schriftelijk medegedeeld dat de hem ter inzage gegeven stukken niet volledig zijn.

Artikel 31.

Aan den verdachte mag niet worden onthouden de kennisneming van:

- a. de processen-verbaal van zijne verhoren;
- b. de processen-verbaal betreffende verhoren of handelingen van onderzoek, waarbij hij of zijn raadsman de bevoegdheid heeft gehad tegenwoordig te zijn, tenzij en voor zoover uit een proces-verbaal blijkt van enige omstandigheid waarvan hij in het belang van het onderzoek tijdelijk onkundig moet blijven, en in verband daarmee een bevel als bedoeld in artikel 50, tweede lid, is gegeven;
- c. de processen-verbaal van verhoren, van welker inhoud hem mondeling volledig mededeling is gedaan.

Artikel 32.

Ingeval den verdachte de kennisneming van processtukken wordt onthouden, kan hij daartegen binnen veertien dagen na de mededeling vermeld in het tweede lid van artikel 30, een bezwaarschrift indienen bij het gerecht waartoe het openbaar ministerie of de rechter-commissaris behoort, dat zo spoedig mogelijk beslist.

Artikel 33.

De kennisneming van alle processtukken in het oorspronkelijk of in afschrift mag de verdachte niet worden onthouden zodra het gerechtelijk vooronderzoek is gesloten of geëindigd of, indien een gerechtelijk vooronderzoek niet heeft plaatsgehad, zodra de kennisgeving van verdere vervolging of de dagvaarding ter terechtzitting in eerste aanleg aan hem is betekend.

Artikel 34.

1. De wijze waarop de kennisneming van processtukken mag geschieden, wordt geregeld bij algemene maatregel van bestuur.
2. De verdachte kan van de stukken waarvan hem de kennisneming is toegestaan, ter griffie afschrift krijgen; doch het onderzoek mag daardoor niet worden opgehouden.
3. Omtrent het verstrekken van afschriften en uittreksels worden regelen gesteld bij algemene maatregel van bestuur.

Artikel 35.

1. Het gerecht dat tot enige beslissing in de zaak is geroepen, is bevoegd den verdachte in de gelegenheid te stellen om te worden gehoord.
2. Aan een daartoe strekkend verzoek van den verdachte wordt gevolg gegeven, tenzij het belang van het onderzoek dit verbiedt.
3. Artikel 23, vierde lid, is van toepassing.

Artikel 36.

1. Wordt ene vervolging niet voortgezet, dan kan het gerecht in feitelijke aanleg, voor hetwelk de zaak het laatst werd vervolgd, op het verzoek van den verdachte, verklaren dat de zaak geëindigd is.
2. Het gerecht is bevoegd, de beslissing op het verzoek telkens gedurende een bepaalden tijd aan te houden, indien het openbaar ministerie aannemelijk maakt dat alsnog verdere vervolging zal plaats vinden.
3. Alvorens het gerecht zijn beslissing neemt, roept het de rechtstreeks belanghebbende die hem bekend is op om te worden gehoord over het verzoek van de verdachte.
4. De beschikking wordt onverwijld aan den verdachte betekend.

Artikel 36a.

1. De verdachte, jegens wie door of vanwege de Staat een handeling is verricht waaraan hij in redelijkheid de verwachting kan ontlenen dat tegen hem ter zake van een bepaald feit in Nederland een vervolging zal worden ingesteld, kan de rechter-commissaris binnen wiens rechtsgebied de handeling is verricht, verzoeken dienaangaande enig onderzoek in te stellen.
2. Indien ter zake van een bepaald feit de vervolging is aangevangen doch geen gerechtelijk vooronderzoek is ingesteld, kan de verdachte, zolang het onderzoek op de terechtzitting nog niet is aangevangen, een verzoek bedoeld in het eerste lid indienen bij de rechter-commissaris binnen wiens rechtsgebied het feit wordt vervolgd.

3. Het verzoek wordt schriftelijk gedaan. Het behelst een opgave van het feit en van de handelingen van onderzoek die door de rechter-commissaris dienen te worden verricht, en is met redenen omkleed.

Artikel 36b.

1. De rechter-commissaris geeft de verdachte schriftelijk bericht van ontvangst van het verzoek en zendt de officier van justitie onverwijld een afschrift daarvan.
2. De verdachte wordt, tenzij hij in zijn verzoek kennelijk niet ontvankelijk of het verzoek kennelijk ongegrond is, gehoord althans behoorlijk opgeroepen. De verdachte is bevoegd zich bij het verhoor door een raadsman te doen bijstaan.
3. De rechter-commissaris stelt de officier van justitie op de hoogte van tijd en plaats van het verhoor. De officier van justitie is bevoegd het verhoor bij te wonen en daarbij de nodige opmerkingen te maken.
4. De rechter-commissaris beslist zo spoedig mogelijk. De beschikking is met redenen omkleed en wordt schriftelijk ter kennis van de verdachte en de officier van justitie gebracht. In geval van toewijzing van het verzoek, vermeldt de beschikking het feit waarop het onderzoek betrekking heeft en verricht de rechter-commissaris zo spoedig mogelijk de verzochte handeling van onderzoek.
5. Nadat de onderzoekshandeling is voltooid, zendt de rechter-commissaris de daarop betrekking hebbende stukken aan de officier van justitie. Een afschrift zendt hij aan de verdachte.

Artikel 36c.

1. Op het onderzoek van de rechter-commissaris zijn de bepalingen van de tweede tot en met vijfde afdeling van de Derde Titel van het Tweede Boek van overeenkomstige toepassing, met uitzondering van de artikelen 207, 208, derde lid, en 232 tot en met 234.
2. Van de beëindiging van het onderzoek wordt door de rechter-commissaris aan de officier van justitie en aan de verdachte schriftelijk kennis gegeven.

Artikel 36d.

Een verzoek bedoeld in de artikelen 36, eerste lid, 36a, eerste lid, of 36a, tweede lid, kan ook door de raadsman van de verdachte worden gedaan.

Artikel 36^e.

1. Zolang de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt, kan de rechter-commissaris ten aanzien van het feit waarvoor de voorlopige hechtenis is bevolen, ambtshalve bepaalde handelingen van onderzoek verrichten.
2. Artikel 36c is van overeenkomstige toepassing.

Titel IV. Enige bijzondere dwangmiddelen

Eerste afdeling. Aanhouding en inverzekeringstelling

Artikel 53.

1. In geval van ontdekking op heter daad is ieder bevoegd de verdachte aan te houden.
2. In zodanig geval is de officier van justitie of de hulpofficier bevoegd de verdachte, na aanhouding, naar een plaats van verhoor te geleiden; hij kan ook diens aanhouding of voorgeleiding bevelen.

3. Geschiedt de aanhouding door een andere opsporingsambtenaar, dan draagt deze zorg dat de aangehoudene ten spoedigste voor de officier van justitie of een van diens hulpofficieren wordt geleid.

4. Geschiedt de aanhouding door een ander, dan levert deze de aangehoudene onverwijld aan een opsporingsambtenaar over, onder afgifte aan deze van mogelijk in beslag genomen voorwerpen, die dan handelt overeenkomstig de bepalingen van het voorgaande lid en, zo nodig, de artikelen 156 en 157.

Artikel 55.

1. In geval van ontdekking op heterdaad van een misdrijf kan ieder, ter aanhouding van den verdachte, elke plaats betreden, met uitzondering van een woning zonder toestemming van de bewoner en van de plaatsen, genoemd in artikel 12 van de Algemene wet op het binnentreden (*Stb. 1994, 572*).

2. Zoowel in geval van ontdekking op heterdaad als buiten dat geval kan iedere opsporingsambtenaar, ter aanhouding van den verdachte, elke plaats betreden.

Artikel 55a.

1. In geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit of in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, kan iedere opsporingsambtenaar ter aanhouding van de verdachte elke plaats doorzoeken. Hij behoeft daartoe de machtiging van de officier van justitie, behoudens het geval van dringende noodzakelijkheid. In het laatste geval wordt de officier van justitie onverwijld van de doorzoeking op de hoogte gesteld.

2. Indien de officier van justitie aan een opsporingsambtenaar een machtiging heeft verleend ter aanhouding van de verdachte een woning zonder toestemming van de bewoner te doorzoeken, is voor het binnentreden in die woning door de betrokken opsporingsambtenaar geen machtiging als bedoeld in artikel 2 van de Algemene wet op het binnentreden vereist.

Artikel 55b.

1. De bij of krachtens artikel 141 aangewezen ambtenaren alsmede bepaalde door Onze Minister van Justitie aangewezen categorieën van andere personen, belast met de opsporing van strafbare feiten, zijn bevoegd met het oog op de vaststelling van de identiteit van de staande gehouden of aangehouden verdachte te vragen naar diens sociaal-fiscaal nummer.

2. De ambtenaren bedoeld in het eerste lid zijn voorts bevoegd een staande gehouden of aangehouden verdachte aan zijn kleding te onderzoeken, alsmede voorwerpen die hij bij zich draagt of met zich mee voert te onderzoeken, een en ander voor zover zulks noodzakelijk is voor de vaststelling van zijn identiteit.

3. Zij oefenen de bevoegdheden bedoeld in het tweede lid alleen dan in het openbaar uit, indien dit redelijkerwijs noodzakelijk is om wegmaking of beschadiging van voorwerpen waaruit de identiteit van die verdachte zou kunnen blijken, te voorkomen.

4. Van de uitoefening van de bevoegdheid, bedoeld in het derde lid, maken zij proces-verbaal op, dat aan de officier van justitie ter beschikking wordt gesteld.

5. De met toepassing van het eerste of tweede lid verkregen informatie over het sociaal-fiscaal nummer van de verdachte wordt uitsluitend gebruikt voor de raadpleging van de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens ter verificatie van de identiteit van die verdachte en wordt na raadpleging van de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens vernietigd.

Artikel 56.

1. De officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte wordt geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, kan, bij het bestaan van ernstige bezwaren tegen deze, in het

belang van het onderzoek bepalen dat deze aan zijn lichaam of kleding zal worden onderzocht.

2. De officier van justitie kan bij het bestaan van ernstige bezwaren tegen de verdachte, in het belang van het onderzoek bepalen dat deze in zijn lichaam wordt onderzocht. Onder onderzoek in het lichaam wordt verstaan: het uitwendig schouwen van de openingen en holten van het onderlichaam, röntgenonderzoek, echografie en het inwendig manueel onderzoek van de openingen en holten van het lichaam. Het onderzoek in het lichaam wordt verricht door een arts. Het onderzoek wordt niet ten uitvoer gelegd indien zulks om bijzondere geneeskundige redenen onwenselijk is.

3. De in het eerste en tweede lid bedoelde onderzoeken worden op een besloten plaats en voor zover mogelijk door personen van hetzelfde geslacht als de verdachte verricht.

4. De overige opsporingsambtenaren zijn bevoegd den aangehoudene tegen wien ernstige bezwaren bestaan, aan zijne kleding te onderzoeken.

5. Tijdens het gerechtelijk vooronderzoek geldt bovendien de bepaling van artikel 195.

Artikel 57.

1. De officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte wordt geleid, of die zelf de verdachte heeft aangehouden, kan, na hem verhoord te hebben, in het belang van het onderzoek bevelen dat hij tijdens het onderzoek ter beschikking van de justitie zal blijven en daarvoor op een in het bevel aangeduide plaats in verzekering zal worden gesteld.

2. De verdachte is bevoegd zich bij het verhoor door een raadsman te doen bijstaan. De raadsman wordt bij het verhoor in de gelegenheid gesteld de nodige opmerkingen te maken.

3. Van het verhoor wordt proces-verbaal opgemaakt door de officier of de hulpofficier die het bevel verleent. Dit proces-verbaal wordt bij de processtukken gevoegd.

4. De hulpofficier geeft van zijn bevel onverwijld kennis aan de officier van justitie.

5. Zodra het belang van het onderzoek dit toelaat, gelast de officier van justitie de invrijheidstelling van de verdachte.

Artikel 58.

1. Het bevel tot inverzekeringstelling wordt slechts verleend in geval van een strafbaar feit waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten.

2. Het bevel tot inverzekeringstelling is slechts gedurende ten hoogste drie dagen van kracht. Bij dringende noodzakelijkheid kan het bevel door de officier van justitie eenmaal voor ten hoogste drie dagen worden verlengd.

3. Zodra het belang van het onderzoek dit toelaat, gelast de hulpofficier de invrijheidstelling van de verdachte. In het andere geval stelt hij de officier van justitie voor de inverzekeringstelling te verlengen. De officier van justitie kan bevelen dat de verdachte ten einde te worden gehoord voor hem wordt geleid.

Artikel 59.

1. Het bevel tot inverzekeringstelling of tot verlenging daarvan is gedagtekend en ondertekend. De ondertekening van het bevel kan in opdracht van de officier van justitie, die het bevel heeft gegeven, namens deze ook geschieden door een hulpofficier.

2. Het omschrijft zoo nauwkeurig mogelijk het strafbare feit, den grond der uitvaardiging en de bepaalde omstandigheden welke tot het aannemen van dien grond hebben geleid.

3. De verdachte wordt in het bevel met name, of wanneer zijn naam onbekend is, zoo duidelijk mogelijk aangewezen.

4. Een afschrift van het bevel wordt hem onverwijld uitgereikt.

5. De directeur van de stichting reclassering wordt onverwijld van het bevel tot inverzekeringstelling in kennis gesteld.

6. Het politiebureau is bestemd voor het ondergaan van de inverzekeringstelling. In bijzondere gevallen kan de officier van justitie gelasten dat de inverzekeringstelling in een huis van bewaring wordt ondergaan.

Artikel 59a.

1. Uiterlijk binnen drie dagen en vijftien uur, te rekenen vanaf het tijdstip van de aanhouding, wordt de verdachte ten einde te worden gehoord voor de rechter-commissaris geleid.
2. De rechter-commissaris bepaalt, na daartoe van de officier van justitie een verzoek te hebben ontvangen, onverwijld tijd en plaats van het verhoor en geeft hiervan kennis aan de officier van justitie, de verdachte en de raadsman.
3. De verdachte is bevoegd zich bij het verhoor door een raadsman te doen bijstaan. De raadsman wordt bij het verhoor in de gelegenheid gesteld de nodige opmerkingen te maken. De officier van justitie is bevoegd het verhoor bij te wonen en daarbij de nodige opmerkingen te maken.
4. De verdachte kan bij zijn verhoor de rechter-commissaris zijn invrijheidstelling verzoeken.
5. Indien de rechter-commissaris de inverzekeringstelling onrechtmatig oordeelt, beveelt hij de onmiddellijke invrijheidstelling van de verdachte. In het andere geval tekent de rechter-commissaris zijn beslissing in het proces-verbaal van het verhoor aan of, ingeval de verdachte een verzoek tot invrijheidstelling heeft gedaan, wijst de rechter-commissaris het verzoek af. De aantekening wordt door de rechter-commissaris gewaarmerkt.
6. De beschikking is gedagtekend, ondertekend en met redenen omkleed. De rechter-commissaris doet deze onverwijld toekomen aan de officier van justitie en de verdachte.

Artikel 59b.

Zodra de verdachte door de officier van justitie of de hulpofficier overeenkomstig artikel 57, vijfde lid, onderscheidenlijk artikel 58, derde lid, in vrijheid is gesteld, vindt artikel 59a geen toepassing meer.

Artikel 59c.

1. Tegen een beschikking van de rechter-commissaris tot onmiddellijke invrijheidstelling van de verdachte op de voet van artikel 59a, vijfde lid, staat voor de officier van justitie binnen veertien dagen daarna bij de rechtbank hoger beroep open.
2. De verdachte wordt, tenzij de rechtbank reeds aanstonds tot afwijzing van het hoger beroep besluit, gehoord althans behoorlijk opgeroepen. De rechtbank kan diens medebrenging gelasten.
3. De rechtbank beslist zo spoedig mogelijk. De beschikking is met redenen omkleed en wordt schriftelijk ter kennis van de officier van justitie en de verdachte gebracht.

Artikel 60.

De officier van justitie voor wien de verdachte wordt geleid of die zelf den verdachte heeft aangehouden, doet hem, ingeval hij diens bewaring nodig oordeelt, onverwijld geleiden voor den rechter-commissaris.

Artikel 61.

1. Indien de verdachte niet overeenkomstig artikel 57 in verzekering wordt gesteld, noch overeenkomstig artikel 60 voor de rechter-commissaris wordt geleid, wordt hij in vrijheid gesteld, tenzij hij op bevel van de officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte is geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, voor ten hoogste zes uren wordt opgehouden voor onderzoek. Tijdens het ophouden voor onderzoek wordt de verdachte gehoord.

2. Indien de ophouding met het oog op het vaststellen van de identiteit plaatsvindt, kan ten aanzien van een verdachte ten aanzien van wie verdenking bestaat terzake van een strafbaar feit waarvoor geen voorlopige hechtenis is toegelaten de in het eerste lid genoemde termijn van zes uren, op bevel van de officier van justitie of de hulpofficier voor wie de verdachte is geleid of die zelf de verdachte heeft aangehouden, in het belang van het onderzoek eenmaal met ten hoogste zes uren worden verlengd.
3. Voor de berekening van de in het eerste en tweede lid bedoelde termijnen wordt de tijd tussen middernacht en negen uur 's morgens niet meegerekend.
4. Het bevel tot verlenging is gedagtekend en ondertekend.
5. Het bevel geeft een korte omschrijving van het strafbare feit ten aanzien waarvan een verdenking bestaat en de feiten of omstandigheden waarop de verdenking is gegrond.
6. De verdachte wordt in het bevel met name of, wanneer zijn naam onbekend is, zo duidelijk mogelijk aangewezen.
7. Een afschrift van het bevel wordt hem onverwijld uitgereikt.

Artikel 61a.

1. Tegen de voor onderzoek opgehouden verdachte kunnen maatregelen in het belang van het onderzoek worden bevolen. Als zodanige maatregelen kunnen onder meer worden aangemerkt:
 - a. het maken van fotografische opnamen of video-opnamen en het nemen van lichaamsmaten;
 - b. het nemen van vingerafdrukken;
 - c. de toepassing van een confrontatie;
 - d. de toepassing van een geur-identificatieproef;
 - e. het afscheren, knippen of laten groeien van snor, baard of hoofdhaar;
 - f. het dragen van bepaalde kleding of bepaalde attributen ten behoeve van een confrontatie;
 - g. plaatsing in een observatiecel;
 - h. onderzoek naar schotresten op het lichaam.
2. De in het eerste lid genoemde maatregelen kunnen, behoudens de in het eerste lid onder a en b bedoelde maatregelen, voor zover die zijn gericht op het vaststellen van de identiteit, alleen worden bevolen in geval van verdenking van een strafbaar feit waarvoor in verzekeringstelling mogelijk is.
3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld omtrent de toepassing van maatregelen in het belang van het onderzoek.

Artikel 62.

1. De in verzekering gestelde verdachte wordt aan geen andere beperkingen onderworpen dan die in het belang van het onderzoek of in het belang der orde volstrekt noodzakelijk zijn.
2. Onverminderd het bepaalde in artikel 50, kunnen tegen de in het eerste lid bedoelde verdachte maatregelen in het belang van het onderzoek worden bevolen. Als zodanige maatregelen kunnen, naast de in artikel 61a, eerste lid, onderdeel a tot en met h, genoemde maatregelen, onder meer worden aangemerkt:
 - a. beperkingen met betrekking tot het ontvangen van bezoek, telefoonverkeer, briefwisseling en de uitreiking van kranten, lectuur of andere gegevensdragers, dan wel andere maatregelen betrekking hebbend op het verblijf in het kader van de vrijheidsbeneming;
 - b. de overbrenging naar een ziekenhuis, of een andere instelling waar medisch toezicht is gewaarborgd, of verblijf in een daartoe ingerichte cel onder medisch toezicht.

3. De behandeling van de in verzekering gestelde verdachten en de eisen waaraan de voor de inverzekeringstelling bestemde plaatsen moeten voldoen, worden, naar beginselen bij of krachtens de wet te stellen, geregeld bij algemene maatregel van bestuur.
4. Indien naar aanleiding van de in artikel 59, vijfde lid, genoemde kennisgeving een rapport is opgesteld, neemt de officier van justitie van dat rapport kennis alvorens een vordering tot bewaring te doen.
5. De verdachte zal bij de toepassing van de maatregelen, bedoeld in het tweede lid, onderdeel a, worden gewezen op de bezwaarmogelijkheid die in artikel 62a, vierde lid, is opgenomen.

Artikel 62a.

1. Maatregelen in het belang van het onderzoek kunnen tijdens het gerechtelijk vooronderzoek door de rechter-commissaris en anders door de officier van justitie worden bevolen.
2. De bevoegdheid bedoeld in het eerste lid komt, uitgezonderd de bevoegdheid tot het geven van een bevel tot de maatregel bedoeld in artikel 61a, eerste lid, onder e, gedurende de ophouding voor onderzoek en de inverzekeringstelling indien het optreden van de officier van justitie niet kan worden afgewacht, toe aan de hulpofficier van justitie die de ophouding voor onderzoek dan wel de inverzekeringstelling heeft gelast.
3. De directeur van het huis van bewaring, indien de vrijheidsbeneming aldaar wordt ondergaan, en anders de bij het bevel aan te wijzen persoon, draagt zorg voor de uitvoering van het bevel.
4. De verdachte kan tegen het bevel als bedoeld in artikel 62, tweede lid, onder a, een bezwaarschrift indienen bij de rechtbank of, indien het bevel is gegeven in het kader van de voorlopige hechtenis, bij het rechterlijk college dat oordeelt omtrent de voortzetting van de voorlopige hechtenis. Het bevel wordt in afwachting van de rechterlijke beslissing niet uitgevoerd, tenzij degene die het bevel heeft gegeven een onverwijld uitvoering in het belang van het onderzoek volstrekt noodzakelijk acht.

Tweede afdeling. Voorlopige hechtenis.

§ 1. Bevelen tot voorlopige hechtenis.

Artikel 63.

1. De rechter-commissaris kan, op de vordering van den officier van justitie, een bevel tot bewaring van den verdachte verlenen. De officier van justitie geeft van de vordering onverwijld mondeling of schriftelijk kennis aan de raadsman.
2. Indien de rechter-commissaris reeds aanstonds van oordeel is dat voor het verlenen van zoodanig bevel geen grond bestaat, wijst hij de vordering af.
3. In het andere geval hoort hij, tenzij het voorafgaand verhoor van den verdachte niet kan worden afgewacht, alvorens te beslissen, dezen omtrent de vordering van den officier van justitie en kan hij te dien einde, zoo nodig onder bijvoeging van een bevel tot medebrenging, diens dagvaarding gelasten.
4. De verdachte is bevoegd zich bij het verhoor door een raadsman te doen bijstaan. De raadsman wordt bij het verhoor in de gelegenheid gesteld de nodige opmerkingen te maken.

Artikel 64.

1. Het bevel tot bewaring is van kracht gedurende een door de rechter-commissaris te bepalen termijn van ten hoogste tien dagen, welke ingaat op het ogenblik der tenuitvoerlegging.
2. Zodra de rechter-commissaris of de officier van justitie van oordeel is, dat de gronden zijn vervallen waarop het bevel tot bewaring is verleend, gelast hij de invrijheidstelling van de verdachte.

3. Tegen een beschikking van de rechter-commissaris tot invrijheidstelling van de verdachte op de voet van het tweede lid, staat voor de officier van justitie binnen veertien dagen daarna bij de rechtbank hoger beroep open.

Artikel 65.

1. De rechtbank kan, op de vordering van de officier van justitie, de gevangenhouding bevelen van de verdachte die zich in bewaring bevindt, doch niet dan na hem te hebben gehoord.

2. Behoudens het geval van artikel 66a, eerste lid, kan de rechtbank, ambtshalve of op de vordering van de officier van justitie, na de aanvang van het onderzoek ter zitting de gevangenneming van de verdachte bevelen. Desgeraden hoort de rechtbank deze vooraf; zij is bevoegd te dien einde zijn dagvaarding te gelasten, zo nodig onder bijvoeging van een bevel tot medebrenging.

3. De rechtbank kan eveneens een bevel tot gevangenneming geven, indien dit nodig is om de uitlevering van de verdachte te verkrijgen.

Artikel 66.

1. Het bevel tot gevangenneming of gevangenhouding is van kracht gedurende een door de rechtbank te bepalen termijn van ten hoogste dertig dagen, welke ingaat op het ogenblik der tenuitvoerlegging.

2. Wanneer het bevel is gegeven op de terechtzitting, dan wel binnen de krachtens het eerste lid bepaalde termijn het onderzoek is aangevangen, blijft het bevel van kracht totdat zestig dagen na de dag van de einduitspraak zijn verstreken.

3. De termijn gedurende welke het bevel van kracht is, kan door de rechtbank, op de vordering van de officier van justitie, vóór de aanvang van het onderzoek op de terechtzitting ten hoogste tweemaal worden verlengd. De verdachte wordt in de gelegenheid gesteld op de vordering te worden gehoord.

4. Op bevelen tot verlenging, overeenkomstig het voorgaande lid, zijn de eerste drie leden van dit artikel van overeenkomstige toepassing.

Artikel 66a.

1. Wanneer de geldigheidsduur van het bevel tot gevangenhouding of gevangenneming is verstreken, kan de officier van justitie ook voor de aanvang van het onderzoek ter terechtzitting ten spoedigste de gevangenneming van de nog niet in vrijheid gestelde verdachte vorderen, indien

- a. de officier van justitie heeft verzuimd tijdig de vordering tot verlenging in te dienen,
- b. de voorwaarden voor toepassing van voorlopige hechtenis nog bestaan, en
- c. het bevel tot voorlopige hechtenis was gegeven terzake van verdenking van een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van acht jaar of meer is gesteld.

2. De rechtbank stelt de verdachte die op de terechtzitting aanwezig is, in de gelegenheid op de vordering te worden gehoord.

3. Aan de verdachte die niet op de terechtzitting aanwezig is, wordt de vordering tot gevangenneming onverwijld in persoon betekend. De rechtbank beslist niet dan na de verdachte te hebben gehoord, althans behoorlijk te hebben opgeroepen. Zij kan de medebrenging van de verdachte gelasten.

4. De rechtbank beslist op de vordering binnen 24 uur na de indiening daarvan. De verdachte wordt in afwachting van de beslissing op de vordering tot gevangenneming niet in vrijheid gesteld.

5. Indien nog geen dagvaarding is uitgebracht, worden de bepalingen in het tweede tot en met het vierde lid toegepast door de raadkamer.

6. De termijnen, bedoeld in de artikelen 75, derde lid, en 282 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 67 (gevallen).

1. Een bevel tot voorlopige hechtenis kan worden gegeven in geval van verdenking van:
 - a. een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld;
 - b. een der misdrijven omschreven in de artikelen 132, 137c, tweede lid, 137d, tweede lid, 137e, tweede lid, 137g, tweede lid, 285, eerste lid, 285b, 318, 321, 323a, 326, 326a, 326c, 395, 417bis en 420quater van het Wetboek van Strafrecht;
 - c. een der misdrijven omschreven in:
 - artikel 175, tweede lid, onderdeel b, van de Wegenverkeerswet 1994;
 - artikel 30, tweede lid, van de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag;
 - de artikelen 52, 53, eerste lid en 54 van de Wet gewetensbezwaren militaire dienst;
 - artikel 31 van de Wet op de kansspelen;
 - artikel 11, tweede lid, van de Opiumwet;
 - artikel 55, tweede lid, van de Wet wapens en munitie;
 - artikel 46 van de Wet toezicht effectenverkeer 1995.
2. Het bevel kan voorts worden gegeven indien geen vaste woon- of verblijfplaats in Nederland van de verdachte kan worden vastgesteld en hij verdacht wordt van een misdrijf waarvan de rechtbanken kennis nemen en waarop, naar de wettelijke omschrijving gevangenisstraf is gesteld.
3. De voorgaande leden van dit artikel vinden alleen toepassing wanneer uit feiten of omstandigheden blijkt van ernstige bezwaren tegen de verdachte.

Artikel 67a (gronden).

1. Een op artikel 67 gegrond bevel kan slechts worden gegeven:
 - a. indien uit bepaalde gedragingen van de verdachte, of uit bepaalde, hem persoonlijk betreffende omstandigheden, blijkt van ernstig gevaar voor vlucht;
 - b. indien uit bepaalde omstandigheden blijkt van een gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid, welke de onverwijlde vrijheidsbeneming vordert.
2. Een gewichtige reden van maatschappelijke veiligheid kan voor de toepassing van het vorige lid slechts in aanmerking worden genomen:
 - 1°. indien er sprake is van verdenking van een feit waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van twaalf jaren of meer is gesteld en de rechtsorde ernstig door dat feit is geschokt;
 - 2°. indien er ernstig rekening mede moet worden gehouden, dat de verdachte een misdrijf zal begaan:

waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van zes jaren of meer is gesteld

of waardoor de veiligheid van de staat of de gezondheid of veiligheid van personen in gevaar kan worden gebracht, dan wel algemeen gevaar voor goederen kan ontstaan;

3°. indien er sprake is van verdenking van een der misdrijven omschreven in de artikelen 310, 311, 321, 322, 323a, 326, 326a, 416, 417bis, 420bis **of** 420quater van het Wetboek van Strafrecht, terwijl nog geen vijf jaren zijn verlopen sedert de dag waarop de verdachte wegens een van deze misdrijven onherroepelijk tot een vrijheidsbenemende straf of

maatregel, een vrijheidsbeperkende maatregel of een taakstraf is veroordeeld en voorts er ernstig rekening mede moet worden gehouden dat de verdachte wederom een van die misdrijven zal begaan;

4°. indien de voorlopige hechtenis in redelijkheid noodzakelijk is voor het, anders dan door verklaringen van de verdachte, aan de dag brengen van de waarheid.

3. Een bevel tot voorlopige hechtenis blijft achterwege, wanneer ernstig rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat aan de verdachte in geval van veroordeling geen onvoorwaardelijke vrijheidsstraf of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel zal worden opgelegd, dan wel dat hij bij tenuitvoerlegging van het bevel langere tijd van zijn vrijheid beroofd zou blijven dan de duur van de straf of maatregel.

Derde afdeling Inbeslagneming.

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 94.

1. Vatbaar voor inbeslagneming zijn alle voorwerpen die kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen of om wederrechtelijk verkregen voordeel, als bedoeld in artikel 36e van het Wetboek van Strafrecht, aan te tonen.

2. Voorts zijn vatbaar voor inbeslagneming alle voorwerpen welke verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer kan worden bevolen.

3. Van de inbeslagneming van een voorwerp wordt, ook in geval de bevoegdheid tot inbeslagneming toekomt aan de rechter-commissaris of de officier van justitie, door de opsporingsambtenaar een kennisgeving van inbeslagneming opgemaakt. Zoveel mogelijk wordt aan degene bij wie een voorwerp is inbeslaggenomen, een bewijs van ontvangst afgegeven.

§ 2. Inbeslagneming door opsporingsambtenaren of bijzondere personen

Artikel 95.

1. Hij die den verdachte aanhoudt of staande houdt, kan voor inbeslagneming vatbare voorwerpen, door dezen met zich gevoerd, in beslag nemen.

2. Met betrekking tot het onderzoek aan of in het lichaam of het onderzoek aan de kleding van de aangehouden verdachte geldt artikel 56, eerste tot en met vierde lid.

Titel VI. Betekenis van sommige in het wetboek voorkomende uitdrukkingen.

Artikel 128.

1. Ontdekking op heterdaad heeft plaats, wanneer het strafbare feit ontdekt wordt, terwijl het begaan wordt of terstond nadat het begaan is.

2. Het geval van ontdekking op heterdaad wordt niet langer aanwezig geacht dan kort na het feit dier ontdekking.

Artikel 133.

Onder voorlopige hechtenis wordt verstaan de vrijheidsbeneming ingevolge enig bevel van bewaring, gevangenneming of gevangenhouding.

Wetboek van Strafrecht.

Titel II. Straffen.

Artikel 9.

1. De straffen zijn:

a. hoofdstraffen:

- 1°. gevangenisstraf;
- 2°. hechtenis;
- 3°. taakstraf;
- 4°. geldboete;

b. bijkomende straffen:

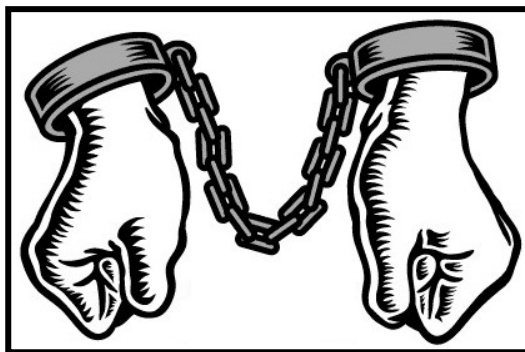
- 1°. ontzetting van bepaalde rechten;
- 2°. verbeurdverklaring;
- 3°. openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak.

2. Ten aanzien van misdrijven die worden bedreigd met een vrijheidsstraf of een geldboete of ten aanzien van overtredingen die worden bedreigd met een vrijheidsstraf kan de rechter in de plaats daarvan een taakstraf opleggen. Een taakstraf bestaat uit een werkstraf, zijnde het verrichten van onbetaalde arbeid, of een leerstraf, zijnde het volgen van een leerproject, of een combinatie van beide.

3. In geval van veroordeling tot gevangenisstraf, tot hechtenis, vervangende hechtenis daaronder niet begrepen, of tot taakstraf kan de rechter tevens een geldboete opleggen.

4. In geval van veroordeling tot gevangenisstraf of tot hechtenis, vervangende hechtenis daaronder niet begrepen, waarvan het onvoorwaardelijk ten uitvoer te leggen deel ten hoogste zes maanden bedraagt, kan de rechter tevens een taakstraf opleggen.

5. Een bijkomende straf kan, in de gevallen waarin de wet haar oplegging toelaat, zowel afzonderlijk als te zamen met hoofdstraffen en met andere bijkomende straffen worden opgelegd.

Artikel 9a.

Indien de rechter dit raadzaam acht in verband met de geringe ernst van het feit, de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het feit is begaan, dan wel die zich nadien hebben voorgedaan, kan hij in het vonnis bepalen dat geen straf of maatregel zal worden opgelegd.

Artikel 23.

1. Hij die tot een geldboete is veroordeeld is verplicht tot betaling van het bij de rechterlijke uitspraak vastgestelde bedrag aan de staat binnen de termijn door het openbaar ministerie dat met de tenuitvoerlegging van het vonnis of arrest is belast, te stellen.

2. Het bedrag van de geldboete is ten minste €2.

3. De geldboete die voor een strafbaar feit ten hoogste kan worden opgelegd, is gelijk aan het bedrag van de categorie die voor dat feit is bepaald.

4. Er zijn zes categorieën:

- de eerste categorie, €225;
- de tweede categorie, €2 250;
- de derde categorie, €4 500;
- de vierde categorie, €11 250;
- de vijfde categorie, €45 000;
- de zesde categorie, €450 000.

5. Voor een overtreding, onderscheidenlijk een misdrijf, waarop geen geldboete is gesteld, kan de rechter een geldboete opleggen tot ten hoogste het bedrag van de eerste, onderscheidenlijk de derde categorie.

6. Voor een overtreding, onderscheidenlijk een misdrijf, waarop een geldboete is gesteld, maar waarvoor geen boetecategorie is bepaald, kan de rechter een geldboete opleggen tot ten hoogste het bedrag van de eerste, onderscheidenlijk de derde categorie, indien dit bedrag hoger is dan het bedrag van de op het betrokken strafbare feit gestelde geldboete.

7. Bij veroordeling van een rechtspersoon kan, indien de voor het feit bepaalde boetecategorie geen passende bestraffing toelaat, een geldboete worden opgelegd tot ten hoogste het bedrag van de naast hogere categorie.

8. Het voorgaande lid is van overeenkomstige toepassing bij veroordeling van een vennootschap zonder rechtspersoonlijkheid, maatschap of doelvermogen.

Artikel 24.

Bij de vaststelling van de geldboete houdt de rechter rekening met de draagkracht van de verdachte in de mate waarin hij dat nodig acht met het oog op een passende bestraffing van de verdachte zonder dat deze in zijn inkomen en vermogen onevenredig wordt getroffen.

Artikel 28.

1. De rechten waarvan de schuldige, in de bij de wet bepaalde gevallen, bij rechterlijke uitspraak kan worden ontzet, zijn:

1°. het bekleden van ambten of van bepaalde ambten;

2°. het dienen bij de gewapende macht;

3°. het recht de leden van algemeen vertegenwoordigende organen te verkiezen en tot lid van deze organen te worden verkozen;

4°. het zijn van raadsman of gerechtelijk bewindvoerder;

5°. de uitoefening van bepaalde beroepen.

2. Ontzetting van leden van de rechterlijke macht die, hetzij voor hun leven, hetzij voor een bepaalde tijd, zijn aangesteld, of van andere voor hun leven aangestelde ambtenaren, geschiedt, ten opzichte van het ambt waartoe zij aldus zijn aangesteld, alleen in de gevallen en op de wijze bij de wet bepaald.

3. Ontzetting van het recht bedoeld in het eerste lid, onder 3°, kan alleen worden uitgesproken bij veroordeling tot gevangenisstraf van ten minste een jaar.

Titel III. Uitsluiting en verhoging van strafbaarheid.

Artikel 40 (overmacht).

Niet strafbaar is hij die een feit begaat waartoe hij door overmacht is gedrongen.

Artikel 41.

1 (noodweer).

Niet strafbaar is hij die een feit begaat, geboden door de noodzakelijke verdediging van eigen of eens anders lijf, eerbaarheid of goed tegen ogenblikkelijke, wederrechtelijke aanranding.

2 (noodweerexces).

Niet strafbaar is de overschrijding van de grenzen van noodzakelijke verdediging, indien zij het onmiddellijk gevolg is geweest van een hevige gemoedsbeweging, door de aanranding veroorzaakt.

Artikel 42.

Niet strafbaar is hij die een feit begaat ter uitvoering van een wettelijk voorschrift

Titel IV. Poging en voorbereiding.**Artikel 45 (poging).**

1. Poging tot misdrijf is strafbaar, wanneer het voornemen van de dader zich door een begin van uitvoering heeft geopenbaard.
2. Het maximum van de hoofdstraffen op het misdrijf gesteld wordt bij poging met een derde verminderd.
3. Geldt het een misdrijf waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld, dan wordt gevangenisstraf opgelegd van ten hoogste vijftien jaren.
4. De bijkomende straffen zijn voor poging dezelfde als voor het voltooide misdrijf.

Titel V. Deelneming aan strafbare feiten.**Artikel 47.**

1. Als daders van een strafbaar feit worden gestraft:
 - 1°. zij die het feit plegen, doen plegen of medeplegen;
 - 2°. zij die door giften, beloften, misbruik van gezag, geweld, bedreiging, of misleiding of door het verschaffen van gelegenheid, middelen of inlichtingen het feit opzettelijk uitlokken.
2. Ten aanzien van de laatsten komen alleen die handelingen in aanmerking die zij opzettelijk hebben uitgelokt, benevens hun gevolgen.

Artikel 48.

Als medeplichtigen van een misdrijf worden gestraft:

- 1°. zij die opzettelijk behulpzaam zijn bij het plegen van het misdrijf;
- 2°. zij die opzettelijk gelegenheid, middelen of inlichtingen verschaffen tot het plegen van het misdrijf.

Titel IX. Betekenis van sommige in het wetboek voorkomende uitdrukkingen.**Artikel 78.**

Waar van misdrijf in het algemeen of van enig misdrijf in het bijzonder gesproken wordt, wordt daaronder medeplichtigheid aan, poging tot en voorbereiding van dat misdrijf begrepen, voorzover niet uit enige bepaling het tegendeel volgt.

Artikel 81.

Met het plegen van geweld wordt gelijkgesteld het brengen in een staat van bewusteloosheid of onmacht.

Artikel 82.

1. Onder zwaar lichamelijk letsel worden begrepen: ziekte die geen uitzicht op volkomen genezing overlaat, voortdurende ongeschiktheid tot uitoefening van zijn ambts- of beroepsbezigheden, en afdrijving of dood van de vrucht van een vrouw.
2. Onder zwaar lichamelijk letsel wordt mede begrepen storing van de verstandelijke vermogens die langer dan vier weken geduurd heeft.

Artikel 82a.

Onder een ander, of een kind bij of kort na de geboorte, van het leven beroven wordt begrepen: het doden van een vrucht die naar redelijkerwijs verwacht mag worden in staat is buiten het moederlichaam in leven te blijven

Titel XX. Mishandeling.**Artikel 300.**

1. Mishandeling wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.
2. Indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie.
3. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.
4. Met mishandeling wordt gelijkgesteld opzettelijke benadeling van de gezondheid.
5. Poging tot dit misdrijf is niet strafbaar.

Artikel 301.

1. Mishandeling gepleegd met voorbedachten rade wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of geldboete van de vierde categorie.
2. Indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.
3. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Artikel 302.

1. Hij die aan een ander opzettelijk zwaar lichamelijk letsel toebrengt, wordt, als schuldig aan zware mishandeling, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van de vijfde categorie.
2. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste tien jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Artikel 303.

1. Zware mishandeling gepleegd met voorbedachten rade wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie.
2. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Artikel 304.

De in de artikelen 300-303 bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd:

- 1°. ten aanzien van de schuldige die het misdrijf begaat tegen zijn moeder, zijn vader tot wie hij in familierechtelijke betrekking staat, zijn echtgenoot of zijn kind;
- 2°. indien het misdrijf wordt gepleegd tegen een ambtenaar gedurende of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening;
- 3°. indien het misdrijf wordt gepleegd door toediening van voor het leven of de gezondheid schadelijke stoffen.

Artikel 305.

Bij veroordeling wegens een der in de artikelen 301 en 303 omschreven misdrijven kan ontzetting van de in artikel 28, eerste lid, onder 1°, 2° en 4°, vermelde rechten worden uitgesproken.

Artikel 306.

Zij die opzettelijk deelnemen aan een aanval of vechterij waarin onderscheiden personen zijn gewikkeld, worden, behoudens ieders verantwoordelijkheid voor de bijzondere door hem bedreven feiten, gestraft:

- 1°. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie, indien de aanval of vechterij alleen zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft;
- 2°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of geldboete van de vierde categorie, indien de aanval of vechterij iemands dood ten gevolge heeft.

Titel XXI. Veroorzaken van de dood of van lichamelijk letsel door schuld.**Artikel 307.**

Hij aan wiens schuld de dood van een ander te wijten is, wordt gestraft met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste negen maanden of geldboete van de vierde categorie.

Artikel 308.

Hij aan wiens schuld te wijten is dat een ander zwaar lichamelijk letsel bekommt of zodanig lichamelijk letsel waaruit tijdelijke ziekte of verhindering in de uitoefening van zijn ambts- of beroepsbezigheden ontstaat, wordt gestraft met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van de vierde categorie.

Artikel 309.

Indien de in deze titel omschreven misdrijven worden gepleegd in de uitoefening van enig ambt of beroep, kan de gevangenisstraf met een derde worden verhoogd, kan ontzetting worden uitgesproken van de uitoefening van het beroep waarin het misdrijf is gepleegd, en kan de rechter de openbaarmaking van zijn uitspraak gelasten.

Begrippen en definities.

01. Agressie.

- Agressie: gedrag dat (direct of indirect) gericht is tegen een andere persoon of zaak, met de bewuste en enige bedoeling die ander te benadelen.
- Verbale agressie: iemand vernederen of bedreigen met woorden.
- Non-verbale c.q. geestelijke agressie: iemand doodzwijgen of dreiging uitstralen.
- Agressieve gevoelens c.q. neigingen: de gevoelens die mensen ervaren als ze boos of gefrustreerd zijn.

Al deze bijzondere vormen van agressie moet gericht zijn tegen een medemens.

02. Cautie.

In situaties van het verhoor van een verdachte dient de verhorende opsporingsambtenaar op het moment waarop het zwijgrecht ingaat voor de gehoorde te markeren door het geven van een cautie (waarschuwing).

Met de cautie wordt voorkomen dat de gehoorde zich onder de druk van de situatie wellicht verplicht voelt om de hem gestelde vragen direct te beantwoorden terwijl hij tot antwoorden niet verplicht is.

03. Dwangmiddelen.

Tijdelijke maatregelen die het Openbaar Ministerie heeft bij het onderzoek in een strafzaak. Dwangmaatregelen dienen om een goed verloop van het onderzoeks- en strafproces te garanderen. Bijvoorbeeld: fouilleren, arresteren, huiszoeking. Of het staande houden van de verdachte en het naar zijn identiteitsgegevens vragen (art. 52 Sv). Het aanhouden en ophouden voor verhoor gedurende zes uren, waarbij de tijd tussen middernacht en negen uur 's morgens niet meetelt (artt. 53 en 61 Sv) en het in beslag nemen van voorwerpen die kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen (artt. 94 en 95 Sv).

Dwangmaatregelen vormen eigenlijk een inbreuk op de persoonlijke integriteit, evenwel de politie kan u dwingen deze maatregelen toch te ondergaan.

Onder dwangmiddelen worden ook begrepen pressiemiddelen ter uitoefening van bestuursdwang teneinde naleving van wettelijke voorschriften te bewerkstelligen.

04. Evenredigheidsbeginsel.

Beginsel dat zegt dat bij wettige zelfverdediging de gevoerde verdediging in verhouding moet staan tot de bedreiging waartegen men zich verdedigt.

05. Gerechtelijk vooronderzoek (GVO).

Een gerechtelijk vooronderzoek kan alleen worden ingesteld wanneer de officier van justitie dit vordert en wanneer het gaat om ernstige feiten, die onderzoek met behulp van ingrijpende opsporingsmiddelen rechtvaardigen. De officier van justitie vraagt aan de rechter-commissaris (RC) om een gvo te openen wanneer hij het wenselijk vindt dat een onafhankelijke rechter onderzoek in een zaak verricht, of wanneer het noodzakelijk is om voor het verzamelen van bewijs bepaalde ingrijpende dwangmiddelen aan te wenden. De RC kan een deskundige benoemen en getuigen horen. De RC kan in een aantal gevallen ook ambtshalve of op verzoek van de verdachte bepaalde onderzoekshandelingen verrichten.

06. Getuige.

Een persoon die uit eigen waarneming en ervaring feiten en gebeurtenissen kan weergeven. Van een getuige wordt verwacht dat hij/zij meewerkt aan een onderzoek.

07. Geweld.

Elke dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis uitgeoefend op personen of zaken. Meestal wordt geweld gezien als een uiting van negatieve gedachten en gevoelens van een persoon d.m.v. agressief gedrag.

08. Noodweer (Artikel 41, lid 1 W.v.Sr.).

- Het plegen van een strafbaar feit, nodig voor de verdediging van eigen of andermans lichaam, eerbaarheid of goed tegen ogenblikkelijke wederrechtelijke aanranding (onmiddellijk gevaar).
- De verdediging moet gepast zijn: in verhouding tot het gevaar.
- De aanranding moet ogenblikkelijk en wederrechtelijk zijn.
- Als er noodweer wordt vastgesteld dan is de dader niet strafbaar (strafuitsluitingsgrond).
- Onder het begrip lijf valt zowel lichaam als leven.
- Bij eerbaarheid moet je denken aan seksuele eerbaarheid.
- Bij goed gaat het om stoffelijke goederen (materiele / lichamelijke goederen).
- Onder ogenblikkelijke aanranding wordt verstaan dat de aanranding is begonnen of onmiddellijk dreigt.
- Vrees voor een aanranding is niet genoeg.
- Wederrechtelijk (een dier kan niet wederrechtelijk handelen) betekent hier weer dat het volgens het recht niet mag.
- De verdediging was werkelijk nodig en het minst zware middel is gekozen om zichzelf, een ander of een goed te verdedigen (proportionaliteit en subsidiariteit).
- A stuurt hond op B af. A steekt hond neer. Is noodweer, want A stuurt de hond. Anders overmacht in noodtoestand.
- Noodweer tegen noodweer kan nooit!

Voorbeeld:

Iemand die een gewapende overvaller een blauw oog slaat om het vege lijf te redden. Hij kan een beroep doen op noodweer en gaat dan vrijuit. De verdediging moet in redelijke verhouding staan tot het gevaar. Er is sprake van het zogeheten noodweerexces als dat niet het geval is, maar er sprake is van hevige angst.

09. Noodweerexces (art 41, lid 2 W.v.Sr.).

- Doet zich voor als de grenzen van de noodzakelijke verdediging in het kader van noodweer ten gevolge van de ernst van het moment worden overtreden.
- De overschrijding van de grenzen van de noodweer, die het onmiddellijke gevolg is van een hevige gemoedsbeweging, zoals: angst, vrees, radeloosheid, blinde woede en paniek in hevige vorm door de aanranding veroorzaakt. De handeling is wederrechtelijk, maar de dader wordt niet gestraft (schulduitsluitingsgrond).
- Kan alleen maar als er een noodsituatie is.
- Aanranding moet dus plaats hebben gehad.
- In tegenstelling tot noodweer moeten de grenzen wel overschreden zijn (proportionaliteit en subsidiariteit), anders is het noodweer.
- Eventuele mededaders worden wel gestraft.
- Handelen uit noodweer tegen noodweerexces.

10. Officier van Justitie (OvJ).

Een justitiefunctionaris die is belast met de opsporing van strafbare feiten waarvan de rechtbank, waarbij hij is geplaatst, en de kantongerechten binnen het rechtsgebied van die rechtbank kennis nemen, alsmede met de opsporing binnen het rechtsgebied van die rechtbank van de strafbare feiten waarvan andere rechtbanken of kantongerechten kennis nemen. De officier van justitie heeft de leiding bij een opsporingsonderzoek.

11. Overmacht (Artikel 40 W.v.Sr.).

- Overmacht is: elke kracht, dwang of drang (door derden uitgeoefend) waaraan men geen weerstand kan bieden, bij overmacht in de zin van noodtoestand is die kracht, dwang of drang niet veroorzaakt door een derden uitgeoefende kracht, maar door de drang der omstandigheden.
- Gaat om een concrete noodsituatie die direct om een oplossing vraagt.
- Er is een conflict tussen een plicht en een belang.
- Onder gedrongen valt naast de lichamelijke of fysieke dwang ook geestelijke of psychische dwang.
- Een ongeschreven regel is in botsing gekomen met een geschreven regel (verboden terrein maar er ligt iemand in het water).
- De noodtoestand moet een bepaald rechtsbelang beschermen.
- Iemand is niet meer in staat zijn wil in vrijheid te bepalen en pleegt daardoor een strafbaar feit.
- Je hebt absolute overmacht; dan is weerstand bieden helemaal niet mogelijk (hypnose).
- Je hebt relatieve overmacht: dan is weerstand bieden in principe wel mogelijk, maar mag dit in alle redelijkheid niet worden gevraagd (onder bedreiging van pistool geld uit kassa wegnemen).

Voorbeeld:

Boef pleegt een overval die mislukt. De boef vlucht een taxi in die voor een verkeerslicht stilstaat. De boef zet een pistool tegen het hoofd van de taxichauffeur en dwingt hem met zeer hoge snelheden door de stad te rijden om aan de politie te ontkomen. De taxichauffeur begaat tijdens deze rit tientallen verkeersovertradingen. Hier is sprake van overmacht.

12. Politie onderzoek.

Een onderzoek dat door de politie wordt ingesteld na een aangifte of de ontdekking van een strafbaar feit. De politie onderzoekt alle feiten en omstandigheden en zoekt naar bewijsmateriaal, ook indien het ontlastend is ten aanzien van de verdachte. Als de politie het onderzoek heeft afgerond wordt het dossier naar de officier van justitie gezonden, die vervolgens bepaald of al dan niet vervolging zal plaatsvinden.

13. Proportionaliteitsbeginsel.

Beginsel dat de reactie van het slachtoffer van een misdrijf, dat zich in staat van wettige verdediging bevindt, in verhouding moet staan tot de ernst van dat misdrijf (beginsel van gematigdheid).

Voorbeeld:

Wie bij thuiskomst een inbreker betrapt, mag die inbreker (in beginsel) niet neerschieten indien deze geen onmiddellijke en onafwendbare bedreiging voor personen vormt en indien de aanval op een andere manier kan afgeweerd worden (subsidiariteitsbeginsel).

14. Rechter-commissaris (RC).

Een rechter die belast is met de leiding van het gerechtelijk vooronderzoek. In deze functie heeft de rechter een aantal extra bevoegdheden, zoals het afnemen van verhoren. Ook kan hij/zij de politie of officier van justitie (extra) bevoegdheden verlenen om bepaalde dwangmiddelen te gebruiken voor het verzamelen van bewijsmateriaal. In de zaak waarin de rechter-commissaris zelf onderzoek heeft verricht, mag hij/zij niet ook als rechter zitting nemen.

15. Seponeren.

Het terzijde leggen van een strafzaak. Het niet vervolgen van een dader in een strafzaak.

16. Subsidiariteitsbeginsel.

- Na gaan of er wellicht een ander, minder vergaand middel bestaat om beoogde doel te bereiken (beginsel van redelijkheid).
- Beginsel dat de dingen die gedaan moeten worden ook worden gedaan door die personen die daar voor geschikt en bekwaam zijn.
- Krachtens het proportionaliteitsbeginsel moet worden gezien of er geen onevenredige verhouding bestaat tussen de rechtsinbreuk waarop wordt gereageerd dan wel het doel van het optreden enerzijds en de gevolgen van het middel voor de belangen van een ander anderzijds.
- De beginselen omvatten dus een doel/middel-afweging en houden zodoende de uitoefening van straf(proces)- en bestuursrechtelijke bevoegdheden binnen aanvaardbare grenzen.

17. Verdachte.

Als verdachte wordt voordat de vervolging is aangevangen aangemerkt, degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit. Daarna wordt als verdachte aangemerkt degene tegen wie de vervolging is gericht.

18. Wetboek van Strafrecht.

In het Wetboek van Strafrecht zijn de regels vastgelegd waaraan burgers zich dienen te houden en de straffen die bij niet opvolging van deze regels zijn gesteld.

19. Wetboek van Strafvordering.

In het Wetboek van Strafvordering zijn de procedures vastgelegd die gelden ten aanzien van het strafrecht.

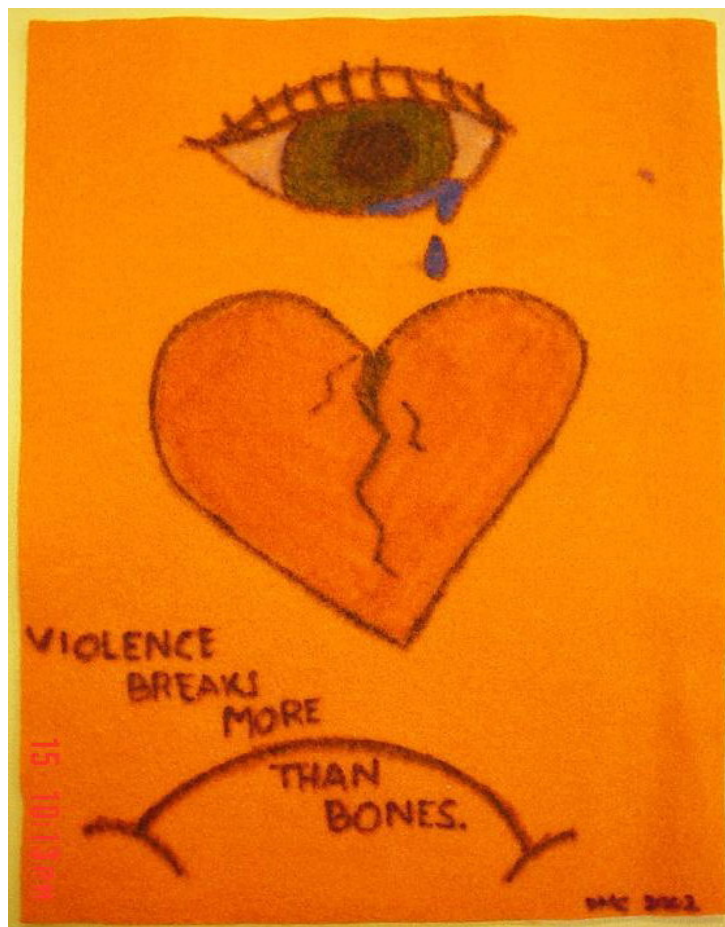
20. Wettelijk voorschrift (Artikel 42 W.v.Sr.).

- Wie zijn wettelijke plicht vervult gaat vrijuit (bijv. politieagent of burger die op heterdaad aanhoudt).
- Wettelijk voorschrift: elk voorschrift door de machten waaraan vermogen is toegekend en dat krachtens die bevoegdheid is gegeven.
- Twee geschreven regels komen met elkaar in botsing.

21. Zwijgrecht.

De ratio van het zwijgrecht is dat niet van een verdachte is te vergen dat hij zichzelf incrimineert; of als gevolg van de gegeven antwoorden de consequenties niet zijn te overzien. Aan een verdachte komt een zwijgrecht toe zodra er door een ambtelijke opsporingsdienst een

handeling is verricht waaraan in redelijkheid de gevolgtrekking valt te verbinden dat een vervolging zal worden ingesteld.

Waardering.

Voor het 'mee'lezen en beoordelen van de tekst en inhoud op juistheid dank ik de 'man van de praktijk' en dat al langer dan 25 jaar: Guus van der Klaauw. Zijn opmerkingen hebben mijn inzicht en waardering voor het werk van de politie substantieel gewijzigd en positief beïnvloed.

